

กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

Participatory Process in the Management of the Elderly School: A Case Study of Wang Mai Subdistrict Administrative Organization, Na Yai Am District, Chanthaburi Province

วongtham सरणा¹ ขวัญศิริ เจริญทรัพย์² และชูวงศ์ อุบาลี³

Wongtham Sarana, Kwunsiri Charoensap and Chuwong Ubalee

Received: December 04, 2023

Revised: February 13, 2024

Accepted: February 14, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย การสำรวจข้อมูลจากเอกสารขั้นต้น-ชั้นรอง การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการในโรงเรียนผู้สูงอายุ ได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่นและท้องที่ ผู้นำชุมชน กลุ่มผู้สูงอายุ ที่มีส่วนร่วมในการก่อรูปโรงเรียนผู้สูงอายุ นับตั้งแต่ พ.ศ.2557 โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่ากระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยเชิญครูเกษียณอายุ เกษตรกร ประชาชนชาวบ้าน ที่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุเข้ามีส่วนร่วม เป็นการขับเคลื่อนโครงการจากระดับฐานราก 2) การมีส่วนร่วมในชั้นวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์วิธีการแนวทางการดำเนินงาน ร่วมกัน

¹⁻³ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี; Rambhai Barni Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: wongtham.s@rbru.ac.th, Tel 092-9639566

ดำเนินการโดยครูที่เกษียณอายุดำเนินการร่างหลักสูตรและจัดกิจกรรมที่เหมาะสม 3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ การจัดการเรียนการสอน การสลับบทบาทจากนักเรียนและเป็นผู้สอน โดยเฉพาะในวิชาเกี่ยวกับองค์ความรู้และความถนัดของผู้สูงอายุแต่ละคนและมีหน่วยงานอื่นๆ อาทิ ทหาร ตำรวจ สถาบันการศึกษา สาธารณสุข เข้าร่วมทำกิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุ เช่น กรณีด้านสาธารณสุข มีการให้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพตนเองเบื้องต้น ตรวจวัดความดัน เป็นต้น และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการโดยการประชุมร่วมกัน พบว่าหลังจากเปิดโรงเรียน มีผู้สูงอายุที่เรียนครบตามหลักสูตรแต่ยังคงมีความผูกพันกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน “เรียนจบแล้วแต่ไม่ยอมจบ” “อาการป่วยซึมเศร้าบรรเทาลง” ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่มีการปรับปรุงหลักสูตร เป็นหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดอาชีพ เกิดรายได้ เกิดความผูกพันและ ผู้สูงอายุเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

คำสำคัญ: โรงเรียนผู้สูงอายุ, กระบวนการมีส่วนร่วม, สังคมผู้สูงอายุ

Abstract

This research article aimed to study the process of participation in the management of the elderly school: a case study of Wang Mai Subdistrict Administrative Organization, Na Yai Am District, Chanthaburi Province. This research was qualitative research by collecting relevant data, including a survey of primary and secondary documents, interviewing those involved in the management process of the elderly school, namely local and area leaders, community leaders, and elderly groups who have participated in the establishment of the elderly school since 2014. The data collection was divided into 2 parts: relevant documents and interviews with those involved in the school management. The results of the study found that the process of participation in the management of the elderly school consisted of 1) participation in finding problems in the management of the elderly school by inviting retired teachers, farmers, and local scholars who were members of the elderly group to participate. It was a project driven from the grassroots level, 2) in terms of participation in the planning stage, the objectives, methods and guidelines for implementation were determined and jointly implemented by retired teachers to

draft the curriculum and organize appropriate activities, 3) participation in the project implementation process was teaching management, role switching from student to teacher, especially in subjects related to knowledge and skills of each elderly person, and other agencies such as the military, police, educational institutions, public health, participating in activities in the elderly school, such as in the public health case, providing advice on basic self-care, checking blood pressure, etc., and 4) participation in project evaluation through joint meetings found that after the school opened, there were elderly people who had completed the course but were still attached to their classmates, “Graduated but still not finished”, “depressive symptoms were relieved”, causing Wang Mai Subdistrict Administrative Organization to adjust the curriculum to be a lifelong learning curriculum, creating a career, generating income, creating attachment and the elderly feeling proud of themselves.

Keywords: Elderly School, Participation Process, Elderly Society

บทนำ

ในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา ประชากรโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วโลกมีประชากรครบ 1,000 ล้านคนเมื่อปี ค.ศ.1804 และใช้เวลา 126 ปี กว่าจะมีประชากรครบ 2,000 ล้านคน ในปี ค.ศ.1930 แต่ใช้เวลาไม่ถึง 100 ปี จนมีประชากรครบ 8,000 ล้านคนในปี ค.ศ.2022 (United Nation, 2002) นอกจากประชากรในโลกจะเพิ่มขึ้นอย่างมากแล้วยังพบว่าโครงสร้างอายุของประชากรโลกยังเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ลดลงจากร้อยละ 34.72 ของประชากรทั้งหมดในปี ค.ศ.1950 เหลือร้อยละ 25.25 ในปี ค.ศ.2022 เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรผู้สูงอายุพบว่าสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว พบว่าในปี ค.ศ.1950 ผู้สูงอายุที่อายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 199 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 7.96 แต่ในปี ค.ศ.2022 จำนวนของผู้สูงอายุเพิ่มเป็น 1,109 ล้านคน หรือร้อยละ 13.90 ของประชากรทั้งหมด (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2566) สะท้อนให้เห็นว่าสถานการณ์โลกที่กำลังเข้าสู่วัยผู้สูงอายุและเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) โดยมีสัดส่วนของจำนวนประชากรผู้สูงอายุมากกว่าจำนวนประชากรช่วงอายุอื่นสำหรับสถิติของประชากรไทย อยู่ที่ 69,310,827 คน คิดเป็น 0.9% ของจำนวนประชากรโลก และตั้งแต่ช่วงต้นปี ค.ศ.2019 ที่ผ่านมา จำนวนประชากรไทยเพิ่มขึ้นเพียง 0.18% มีการคาดการณ์ว่า

ประชากรไทยจะเพิ่มขึ้นสูงสุดเกือบ 70 ล้านคน (69,685,486 คน) ปี ค.ศ. 2025 ก่อนที่จะมีแนวโน้มลดลงเหลือ 65,372,345 คน (ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ, 2562) จากสัดส่วนที่ปรากฏสะท้อนให้เห็นถึงการเพิ่มจำนวนประชากรผู้สูงอายุส่งผลกระทบต่อปัจจัยหลายประการ อาทิ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านสาธารณสุข โภค สาธารณูปการ เป็นต้น

แนวความคิดดั้งเดิมเกี่ยวกับการจัดการดูแลผู้สูงอายุ คือ รัฐต้องจัดการด้านสวัสดิการ การจัดบริการสาธารณะรวมถึงการกำหนดนโยบายและการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นพิเศษจากข้อจำกัดหลายประการ อาทิ คน เครื่องมือและงบประมาณ จึงส่งผลกระทบในการบริหารจัดการและอาจผลักดันให้คนกลุ่มหนึ่งกลายเป็นกลุ่มคนชายขอบอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง สำหรับแนวความคิดว่าด้วยผู้สูงอายุแนวใหม่อธิบายว่ากลุ่มประชากรผู้สูงอายุในปัจจุบันส่วนใหญ่ มีสุขภาพ ความรู้ความสามารถที่ทำงานบางอย่างต่อไปได้ การมอบหมายให้ผู้สูงอายุทำงานบางอย่างยังส่งผลดีต่อผู้สูงอายุทั้งทำให้มีการพึ่งพาตนเองมีความสุข สุขภาพดีทั้งกายและจิตใจ ระหว่างปี พ.ศ.2565 กรมกิจการผู้สูงอายุซึ่งมีภารกิจด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการจัดสวัสดิการและการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ ได้เผยให้เห็นเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาและเตรียมความพร้อมสำหรับสังคมผู้สูงอายุทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม เทคโนโลยีและนวัตกรรม มุ่งหวังให้ผู้สูงอายุเป็นพลังของสังคมมีหลักประกันในการดำรงชีวิตทุกมิติ สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างอิสระท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2566)

อย่างไรก็ตามตลอดระยะเวลาที่มีการศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่ผ่านมาจะเห็นว่าหน่วยงานในและนอกกำกับของรัฐบาลพยายามแสวงหาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาและเตรียมความพร้อมทั้งสังคมผู้สูงอายุ หลายองค์การนำแนวคิดที่ว่าด้วยการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนสำหรับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยประกอบด้วยประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายใน การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์วิธีการแนวทางการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการทำประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2552) กระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการที่กล่าวถึงข้างต้นสามารถพัฒนาไปสู่การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มและองค์กรต่อไปได้

จากสถานการณ์และแนวคิดที่ว่าด้วยการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุจึงนำมาสู่การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมกรณี “โรงเรียนผู้สูงอายุ” (Aging School) ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ ตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ที่ดำเนินโครงการมาตั้งแต่ พ.ศ.

2557 จนกระทั่งปัจจุบัน มีการกำหนดหลักสูตรในการเรียนการสอนไว้ 4 ปี นอกจากมีการเรียนการสอนในเชิงวิชาการทั่วไปแล้วยังมีการบรรจุวิชาชีวิตเอาไว้ในหลักสูตร มีการสอดแทรกกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย เช่น การตรวจสุขภาพ กิจกรรมการส่งเสริมอาชีพเพื่อหารายได้ กิจกรรมสันตนาการอื่น ๆ จนกระทั่ง พ.ศ. 2563 นายจรินทร์ จักกะพาก อธิบดีกรมส่งเสริมปกครองท้องถิ่น (ในขณะนั้น) ได้รับรายงานถึงผลสัมฤทธิ์ จึงเดินทางมามอบใบประกาศเกียรติคุณที่เรียกว่า “ปัญญาบัตร” ให้กับนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุที่สำเร็จการศึกษาเป็นรุ่นแรก (ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลวังใหม่, 2563) อย่างไรก็ตามตลอดระยะเวลาของการขับเคลื่อนกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุวังใหม่ ยังทำหน้าที่เป็นสถานที่ในการศึกษาดูงานของหน่วยงานที่จากในและนอกพื้นที่ไปพร้อมกัน ต่อมาในปี พ.ศ.2562 เกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด จึงต้องงดเว้นการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคสู่กลุ่มผู้สูงอายุที่ถือว่าเป็นกลุ่มเปราะบาง อย่างไรก็ตามองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่และกลุ่มผู้สูงอายุยังคงมีการทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอเช่น การเยี่ยมเยียนและตรวจสุขภาพผู้สูงอายุ แต่หลังจากสถานการณ์เบาบางลงความว่าเหตุทำให้สมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุต้องการใช้เวลาว่างร่วมกับเพื่อน ๆ แต่ปัญหาที่เกิดจากการโรคระบาด กลุ่มผู้สูงอายุและบุตรหลานมีความความวิตกกังวลต่อการระบาดของโรคทำให้กิจการของโรงเรียนผู้สูงอายุต้องยุติลงชั่วคราว หลังจากสถานการณ์โรคระบาดเบาบางลง องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่จึงได้เริ่มขับเคลื่อนกิจกรรมในโรงเรียนฯ ขึ้นอีกครั้ง

จากที่กล่าวมาจึงนำมาสู่ความสนใจในการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอनाายายอาม จังหวัดจันทบุรีว่ามีกระบวนการอย่างไร

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอनाายายอาม จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย ผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่นและท้องที่ ผู้นำชุมชน กลุ่มผู้สูงอายุ ที่มีส่วนร่วมในการก่อรูปโรงเรียนผู้สูงอายุ นับตั้งแต่ พ.ศ.2557 เป็นต้นมา โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การลงพื้นที่เพื่อสำรวจประเด็นปัญหาของชุมชน โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน บริบทชุมชน และศักยภาพของชุมชน เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนของการเตรียมการที่เกี่ยวข้อง

กับประเด็นวิจัยจากผู้กระทำการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่น ผู้นำในส่วนของท้องที่ ผู้นำชุมชน กลุ่มและองค์กรต่าง ๆ

2. การศึกษาเอกสาร ได้แก่ การศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสุขภาวะ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุและการดูแลผู้สูงอายุ การศึกษาแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ เป็นต้น

3. ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured or Guided Interview) โดยการสัมภาษณ์ผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่น 2 คน และกลุ่มผู้สูงอายุในโรงเรียนที่มีส่วนในการก่อรูปโรงเรียนผู้สูงอายุ 3 คน เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการผู้สูงอายุวังใหม่

4. การสังเกตการณ์ วิธีการนี้จะเป็นรูปแบบการเก็บข้อมูลเสริมวิธีการอื่น ๆ โดยใช้ในกระบวนการสังเกต เช่น การเข้าร่วมประชุมร่วมกับองค์กรปกครองท้องถิ่น ผู้สูงอายุและชาวบ้านในชุมชน เป็นต้น

5. ผู้วิจัยจะดำเนินการตรวจสอบข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยจะใช้หลักการสามเส้า (Triangulation) โดยใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้นั้นนั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบของข้อมูลนั้น จะต้องตรวจสอบแหล่งที่มา 3 แหล่ง ได้แก่ เวลา สถานที่ และบุคคล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าวิจัยมาจัดทำให้เป็นระบบและหาความหมาย แยกแยะองค์ประกอบรวมทั้งเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลสามารถนำไปสู่ความเข้าใจของปรากฏการณ์ที่ศึกษา

สรุปผลการวิจัย

การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า หลังจากการ พ.ศ. 2537 มีการตราพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลมีผลบังคับใช้ใน ปี พ.ศ. 2538 ทำให้มีการปรับฐานบริหารราชการในระดับตำบลจากสภาตำบลเปลี่ยนเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทำให้การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นรูปธรรมมากขึ้น จากภารกิจว่าด้วยการส่งเสริมกิจการผู้สูงอายุ ปี พ.ศ. 2557 องค์การบริหารส่วน

ตำบลวังใหม่ จึงจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี จากภารกิจดังกล่าวนำมาสู่การผลักดัน จนเป็นภารกิจสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ ซึ่งก่อนมีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้น องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่มีกระบวนการดำเนินการเป็นขั้นตอนโดยใช้การมีส่วนร่วม ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ โดยการเชิญผู้สูงอายุและผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานด้านสาธารณสุข หน่วยงานด้านพัฒนาสังคม โรงเรียนในพื้นที่ ร่วมเสนอประเด็นปัญหา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ขับเคลื่อนกิจการโรงเรียนผู้สูงอายุ ให้ข้อมูลว่าแนวทางที่กระทรวงกำหนดมาให้ท้องถิ่นดำเนินการแม้จะเป็นโจทย์ยาก เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจและหน้าที่หลายประการ แต่งบประมาณที่ท้องถิ่นมีค่อนข้างจำกัด “ที่ผ่านมามีทำเป็นเฉพาะกิจ ทำให้เสร็จก็จบไป มันไม่ยั่งยืน” (ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ขับเคลื่อนกิจการโรงเรียนผู้สูงอายุ, 2566, 19 พฤษภาคม) การที่ในอดีตทำหน้าที่เป็นผู้นำชุมชนมาโดยตลอด ตั้งแต่เป็น “กำนัน” และมาเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องทำงานตามบทบาทที่ได้รับทำให้ไม่สามารถดูแลแม่ได้อย่างเหมาะสม เมื่อมีภารกิจทำกิจการผู้สูงอายุ จึงมีความมุ่งหมายที่จะสร้างโรงเรียนผู้สูงอายุให้เป็นโรงเรียนที่เข้มแข็งและยั่งยืน อีกทั้งประชาชนในท้องถิ่นที่รู้จักกันส่วนใหญ่เป็นเพื่อนที่สูงอายุแล้วจึงมีความเห็นร่วมกันว่าโครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุควรได้รับการขับเคลื่อนโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากทุกภาคส่วน “จุดเริ่มต้นจริง ๆ แล้วผมอยากอยู่ใกล้แม่” (ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ขับเคลื่อนกิจการโรงเรียนผู้สูงอายุ, 2566, 19 พฤษภาคม)

2) การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน หลังจากได้รับนโยบายจากกระทรวงฯ คือการแจ้งให้นักการเมืองที่เกี่ยวข้องทราบและที่สำคัญคือ ประชาชนและผู้สูงอายุที่อาศัยในพื้นที่รับผิดชอบ เมื่อแจ้งให้ทราบแล้วได้เชิญครูที่เกษียณอายุเข้ามามีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเพื่อนำไปสู่การร่างหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ “เราอยากรู้ว่าผู้สูงอายุอยากได้อะไร และอะไรบ้างที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ” (ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ขับเคลื่อนกิจการโรงเรียนผู้สูงอายุ, 2566, 19 พฤษภาคม) จึงเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่กล่าวถึงข้างต้นมาร่วมร่างหลักสูตร เป็นโรงเรียนผู้สูงอายุหลักสูตร 4 ปี เรียกว่า “หลักสูตรปัญญาบัตร์” ปีที่ 1 วิชาเท่าทันต่อปัญหา ปีที่ 2 วิชาชีวิต เป็นวิชาที่เรียนเพื่อกลับไปใช้ในชีวิต ปีที่ 3 เรียนเพื่อถ่ายทอดให้ผู้อื่น ปีที่ 4 วิชาเชี่ยวชาญชีวิต จากนั้นเชิญนำผู้สูงอายุเข้ามาเป็นนักเรียน รุ่นแรกจำนวน 45 คน

3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ในขั้นของการดำเนินโครงการมีอดีตครูเกษียณอายุราชการ มาทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน (และเป็นผู้สอน) ทำหน้าที่ใน

การกำกับให้เป็นการเรียนตามหลักสูตรที่กำหนด ในกระบวนการดำเนินการยังมอบหมายให้ผู้สูงอายุที่เป็นนักเรียนมาทำหน้าที่เป็นปราชญ์โดยทำสลับหน้าที่เป็นผู้สอนในบางเวลาโดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงที่มีวิชาที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้และความถนัดของผู้สูงอายุ การดำเนินการในลักษณะเช่นนี้ทำให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าของตนเองและศักยภาพในตนเองมากขึ้น (อดีตครูเกษียณอายุราชการ, 2566, 19 พฤษภาคม)

กิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุมีลักษณะคล้ายคลึงกิจกรรมของเด็กนักเรียนเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รำลึกถึงความหลัง “ย้อนวัยเยาว์” ดังนั้นในช่วงเช้าจะมีการเคารพธงชาติ ล้างมือ วัดความดัน กิจกรรมโฮมรูมและเข้าสู่การเรียนแต่ละรายวิชา บางวันอาจมีหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาร่วมด้วย หลังจากนั้นในช่วงรับประทานอาหารกลางวันนักเรียนจะห่อข้าวมาจากบ้าน นำอาหารแบ่งกันกิน แต่ละคนได้แสดงฝีมือในการทำอาหารที่ทั้งมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันอย่างสนุกสนาน “อยู่บ้านกินคนเดียว มันเหงา ให้อาหารดีหรืออร่อย ก็ไม่อร่อย” (นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ คนที่ 1, 2566, 19 พฤษภาคม) หลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จลูกหลานสามารถมารับกลับบ้านหรือผู้สูงอายุบางส่วนยังนั่งพูดคุยกันแล้วเดินทางกลับบ้านด้วยตนเอง

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ นับจากการดำเนินโครงการเข้าสู่ปีที่ 9 พบว่าผู้สูงอายุที่เข้าร่วมเป็นนักเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ภาวะซึมเศร้าและอาการข้างเคียงที่เกิดขึ้นลดลง “แม่ไม่สบายปวดหลังและมีแนวโน้มเป็นซึมเศร้า แต่เมื่อมาอยู่ในโรงเรียนผู้สูงอายุนอกจากได้อยู่ใกล้แม่แล้ว แม่มีสังคมใหม่ เพื่อนใหม่ ความกังวลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าก็หายไปรวมถึงปัญหาสุขภาพอื่น ๆ ด้วย” “ผมเองก็แก่ลงแล้วอีกอย่างต่อเตรียมตัวเตรียมสังคมสำหรับตัวเองด้วย” (นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ คนที่ 2, 2566, 19 พฤษภาคม) ซึ่งหลังจากสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละภาคการเรียนมีการประเมินผลโดยการประชุมร่วมกันระหว่าง ผู้บริหาร ผู้สอน นักเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุ และบุตรหลานของผู้สูงอายุ ซึ่งพบว่า “อาการป่วยซึมเศร้าบรรเทาลง” ผู้สูงอายุบางรายมีอาชีพและรายได้รวมถึงเกิดภาคภูมิใจและมีคุณค่าในตนเอง

แต่อย่างไรก็ตามจากการขับเคลื่อนโครงการพบว่า การกำหนดเป็นหลักสูตร 4 ปี แต่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่เรียนจบหลักสูตรแล้วไม่ยอมจากโรงเรียนไปเพราะมีความผูกพันกับโรงเรียน ผู้สูงอายุและกลุ่มเพื่อน “เรียนจบแล้วไม่ยอมกลับบ้านคนเดียว มันเหงา มาที่โรงเรียนยังได้แก่ลั่นคนนั้นคนนี้ สนุก” (นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ คนที่ 3, 2566, 19 พฤษภาคม) สำหรับปัญหา คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณจำกัดจึงนำมาสู่การแก้ไข โดยหน่วยงานที่ต้องการเข้าศึกษาดูงานหรือทำกิจกรรม หน่วยงานที่ประสงค์เป็นผู้ที่สมทบงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือ

อาจสมทบในการทำกิจกรรมนั้น ๆ “งบบฯ ในการจ้างครูไม่มีจึงใช้ผู้สูงอายุให้เค้าแสดงความสามารถ บางที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กรอื่น ๆ มาให้ความรู้ เราไม่ต้องจ้าง” (ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ขับเคลื่อนกิจการโรงเรียนผู้สูงอายุ, 2566, 19 พฤษภาคม) อีกอย่างลูกหลานที่ไปทำงานไม่มีเวลาดูแลพ่อแม่ที่สูงอายุก็จะนำงบประมาณบางส่วนมาให้สนับสนุนให้กับของท้องถิ่น”

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภออนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ได้ปรับหลักสูตรใหม่เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีทั้งนักเรียนเก่าและใหม่ เข้ามาร่วมเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกัน จนเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบของภาคตะวันออกที่เป็นทั้งพื้นที่แห่งความแหล่งเรียนรู้มี ซึ่งโครงการนี้เป็นการประดับความรู้ให้ติดตัวผู้สูงอายุและประชาชนในตำบลวังใหม่ ให้สามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองและช่วยเหลือผู้อื่นได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาศึกษาสามารถอภิปรายได้ดังนี้ ขั้นการมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการเป็นการริเริ่มให้เกิดผลในการดำเนินการอย่างยั่งยืนอย่างน้อย 2 ประการ คือ 1) ปฏิบัติตามคำสั่งและนโยบายของรัฐ 2) ปฏิบัติการโดยการเตรียมโดยเหตุส่วนตัว เช่น เตรียมสังคมสำหรับสังคมครอบครัวและตนเอง อย่างไรก็ตามจะเห็นว่ากระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภออนายายอาม จังหวัดจันทบุรี สอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิจัยหลายงาน อาทิ ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ (2550) กล่าวว่ากระบวนการมีส่วนร่วมมีลักษณะที่คล้ายกับการกำหนดนโยบายที่เริ่มจากมีส่วนร่วมในการรับรู้ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็น เสมือนหนึ่งเป็นการขัดเกลานโยบายให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของประชาชน โดยการบูรณาการแนวทางที่เป็นนโยบายเข้ากับการพัฒนาสังคม เมื่อพิจารณาตามแนวคิดของทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ กระบวนการมีส่วนร่วมเริ่มจาก 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการประเมินผล ในขณะที่เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน สอดคล้องกับทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ มีประเด็นว่าด้วยการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

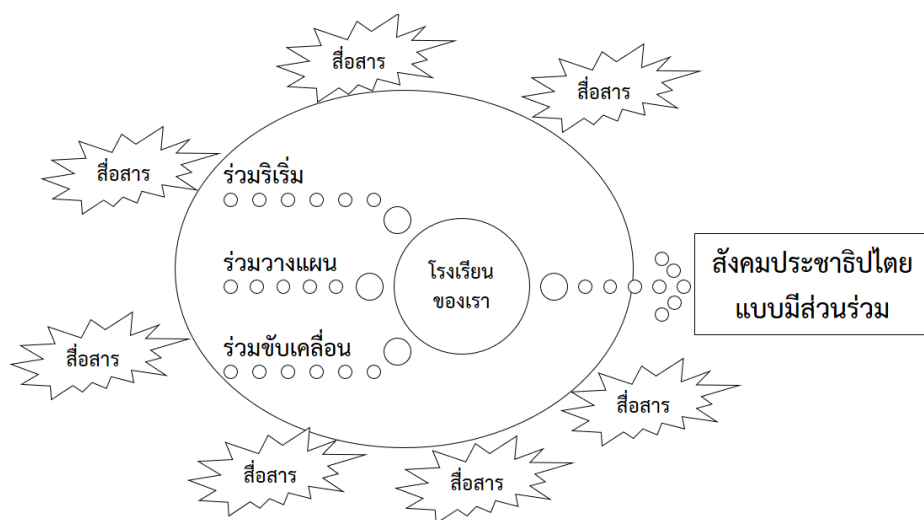
ส่วน เจมส์ แอล เครยัน (2551) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมคือเป็นกระบวนการที่รวบรวมเอาความห่วงกังวล ความต้องการและค่านิยมต่าง ๆ ของสาธารณชนไว้อยู่ในกระบวนการตัดสินใจของรัฐและเอกชน เป็นการสื่อสารสองทางและเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีเป้าหมายเพื่อการตัดสินใจที่

ดีกว่าและที่ได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน จากผลการศึกษาทำให้เห็นได้ว่าการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อสังคมผู้สูงอายุที่สามารถนำมาสู่ความเข้มแข็ง ไม่สามารถดำเนินการได้เพียงฝ่ายใดฝ่ายเดียว ดังจะเห็นได้จากการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ที่ปรับหลักสูตรใหม่เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีทั้งนักเรียนเก่าและใหม่ เข้ามาร่วมเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกัน มีการสื่อสารระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ มีการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันอย่างมีเป้าหมายจนนำมาสู่การพัฒนาเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบของภาคตะวันออกที่เป็นทั้งพื้นที่แห่งความแหล่งเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพ สามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองและช่วยเหลือผู้อื่นได้

ซึ่งจากผลการวิจัยทำให้เห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมอย่างมีกระบวนการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายใน การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์วิธีการแนวทางการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการทำประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ ส่งผลให้ผู้สูงอายุในโรงเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดอาชีพ เกิดรายได้ เกิดความผูกพันรวมถึงเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการผู้สูงอายุในองค์กรปกครองท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ

ภาพที่ 1 กระบวนการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมสู่สังคมประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน (สรป.)

เป็นการศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมอย่างมีระบบตามกระบวนการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายใน การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์วิธีการแนวทางการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการทำประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ ส่งผลให้ผู้สูงอายุในโรงเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดอาชีพ เกิดรายได้ เกิดความผูกพันรวมถึงเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งผลการวิจัยนี้นำมาสู่องค์ความรู้ใหม่ ที่สามารถพัฒนาไปสู่แนวคิดที่ว่าด้วยกระบวนการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมสู่สังคมประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน เป็นสร้างความเข้มแข็งในภาคประชาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมสูงอายุที่ถือได้ว่าเป็นต้นแบบในการพัฒนาไปสู่พื้นที่อื่น คือ กระบวนการ สรป. ได้แก่

1. ส หมายถึง การสื่อสารเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารแบบ 2 ทางที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจที่สอดคล้องไปทิศทางเดียวกับอีกทั้งการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอช่วยให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสม อีกทั้งการสื่อสารในปัจจุบันสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันผู้สูงอายุส่วนใหญมีความสามารถในการใช้นวัตกรรมการสื่อสาร เช่น Line Facebook ได้ ดังนั้นการสื่อสารเพื่อกิจกรรมในกลุ่มผู้สูงอายุยังนำมาใช้ในการเสริมทักษะให้ผู้สูงอายุใช้นวัตกรรมการสื่อสารอย่างเหมาะสม (โดยไม่ตกเทรน)

2. ร.หมายถึง การร่วมริเริ่ม ร่วมวางแผนและร่วมขับเคลื่อนกิจกรรม ในการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ดังนี้

- 2.1 ริเริ่ม ผู้สูงอายุในครอบครัวของผู้นำในองค์กรท้องถิ่นที่ต้องทำหน้าที่ในการบริหารงานในท้องถิ่น ประกอบกับการมีเครือข่ายที่ประสบปัญหาเช่นเดียวกันในพื้นที่ ประกอบกับการที่องค์กรปกครองท้องถิ่นต้องปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของรัฐ ทำให้การขับเคลื่อนโครงการขึ้นต้นเป็นการแสวงหาแนวทางเพื่อริเริ่มโครงการโดยเชิญข้าราชการ ครูที่เกษียณอายุ เกษตรกร ปราชญ์ชาวบ้าน ส่วนใหญ่ที่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุในองค์กรปกครองท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วม

- 2.2 ร.ร่วมวางแผน โดยมอบหมายให้ครูที่เกษียณอายุเข้ามีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรและจัดกิจกรรมที่เหมาะสมโดยเชิญผู้สูงอายุกลุ่มอื่น ๆ เข้าเป็นนักเรียนและทำหน้าที่เป็นผู้สอนโดยเฉพาะในวิชาที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้และความถนัดของผู้สูงอายุ

- 2.3 ร.ร่วมขับเคลื่อน โดยเชิญผู้สูงอายุที่เป็นนักเรียนของโรงเรียนผู้สูงอายุมาทำหน้าที่เป็นผู้สอนโดยเฉพาะในวิชาที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้และความถนัด ของผู้สูงอายุ นอกจากนั้นแล้วยังมีการกำหนดวิชาชีวิต เกี่ยวกับการตรวจวัดความดัน การสังเกตอาการเจ็บไข้ของ

ผู้สูงอายุ จากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะหน่วยงานด้านการสาธารณสุข และหน่วยงานด้านความมั่นคง เช่น ทหาร ตำรวจ เป็นต้น

4. เป้าหมาย หมายถึง เป้าหมายที่กลุ่มและองค์กรมีความเห็นร่วมกัน ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้หยาบยกรณิ “โรงเรียนผู้สูงอายุ” ที่มีเป้าหมายสำคัญในการสร้างสังคมสูงวัยที่เป็นทั้งแหล่งเรียนรู้และเป็นสังคมแห่งคุณภาพ “เรียนจบแล้วแต่ไม่ยอมจบ” “อาการป่วยซึมเศร้าหายไป” การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเกิดอาชีพ เกิดรายได้ เกิดความผูกพันและความภาคภูมิใจ.... ไม่ได้เป็นโรงเรียนของผู้สูงอายุเท่านั้นแต่เป็นโรงเรียนหรือพื้นที่ทางสังคมอย่างน้อย 3 วัย ได้แก่ วัยเด็ก วัยกลางคน และวัยสูงอายุ ที่ทำให้เกิดรอยยิ้มความสัมพันธ์ รายได้ อาชีพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรปกครองท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐกำหนดงานผู้สูงอายุเป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย
2. หน่วยงานรัฐและเอกสารส่งเสริมให้ความสำคัญเพื่อสร้างคุณค่าให้กับผู้สูงอายุ โดยการเชิญให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวข้องกับชีวิต (สังคม)
3. สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้กลุ่มอายุ (หรือกลุ่มใด ๆ) ที่มีศักยภาพเข้ามีส่วนร่วมตามกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งในสังคมในมิติอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เจมส์ แอล เครย์ตัน. (2551). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม*. (วันชัย วัฒนศัพท์, ถวิลวดี บุรีกุล, เมธิศา พงษ์ศักดิ์ศรี, ผู้แปล). ขอนแก่น : โรงพิมพ์ศิริภรณ์ ออฟเซ็ท.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บัณฑิต.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2566). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2565*. กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์ คอร์เปอเรชั่นส์ จำกัด (มหาชน).
- ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ. (2562). *สถิติเผย ประชากรไทยจะเพิ่มเป็นเกือบ 70 ล้านคนในปี 2025 แนวโน้มเติบโตน้อยสุดในอาเซียน*. เข้าถึงได้จาก <https://thestandard.co/thailand-population/>

- ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). *การมีส่วนร่วม แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์. (2550). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการของโรงเรียนลุ่มแรดวิทยา อำเภอกะปง จังหวัดลำปาง*. (วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ คนที่ 1. (2566, 19 พฤษภาคม). *กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ*. (วงธรรม สรณะ, ผู้สัมภาษณ์)
- นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ คนที่ 2. (2566, 19 พฤษภาคม). *กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ*. (วงธรรม สรณะ, ผู้สัมภาษณ์)
- นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ คนที่ 3. (2566, 19 พฤษภาคม). *กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ*. (วงธรรม สรณะ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ขับเคลื่อนกิจการโรงเรียนผู้สูงอายุ. (2566, 19 พฤษภาคม). *กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ*. (วงธรรม สรณะ, ผู้สัมภาษณ์)
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลวังใหม่. (2563). *พิธีมอบปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์*. เข้าถึงได้จาก http://chan.nfe.go.th/wangmai/?name=news1&file=read_news&id=88 .
- อดีตครูเกษียณอายุราชการ. (2566, 19 พฤษภาคม). *กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ*. (วงธรรม สรณะ, ผู้สัมภาษณ์)
- United Nation. (2022). World Population Prospects 2022. Retrieved from https://reliefweb.int/report/world/world-population-prospects-2022-summary-results?gad_source=1&gclid=CjwKCAiAg9urBhB_EiwAgw88mdBmCbkMTC27WDOkdM99Ro384rypksf_lwBd8_WkK_BneQB9FRxMDSH_xoCoq_QQAvD_BwE

